

Ort och datum
Stockholm 2019-10-30
Vår referens
30601-2019/1077

Handläggare
Carita Fallström
Er referens
S2019/01774/FS
S2019/02695/FS

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.fs@regeringskansliet.se

Remissvar – delbetänkandet Komplementär och alternativ medicin och vård – säkerhet, kunskap och dialog (SOU 2019:15) och slutbetänkandet Komplementär och alternativ medicin och vård – ny lagstiftning (SOU 2019:28)

Vårdförbundet är i huvudsak positivt till utredningens förslag i delbetänkandet och huvudbetänkandet.

Vårdförbundet är ett yrkes- och fackförbund för legitimerade barnmorskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och sjuksköterskor. Förbundet har drygt 115 000 medlemmar, varav drygt 90 000 är yrkesverksamma inom hälso- och sjukvård. Vårdförbundet arbetar för en personcentrerad, säker och nära vård samt en jämlik hälsa.

Vårdförbundets synpunkter på förslagen i Komplementär och alternativ medicin och vård – säkerhet, kunskap och dialog (SOU 2019:15)

Vårdförbundet instämmer i att en policy för att införa nya behandlingsmetoder i hälso- och sjukvården bör vara ursprungsneutral och att komplementära metoder bör tas upp i hälso- och sjukvården på samma villkor som andra metoder. Det är lämpligt att SBU utvärderar de komplementära metoder som skulle kunna vara aktuella.

Det är viktigt att hälso- och sjukvårdspersonal får ökad kunskap om komplementär och alternativ medicin (KAM). Vårdförbundet håller med om att ökad kunskap skulle kunna underlätta för hälso- och sjukvårdspersonal att föra samtal med patienter om KAM-metoder. Ökad kunskap är också viktigt för ett personcentrerat förhållningssätt där man respekterar personens upplevelse och tolkning av ohälsa och sjukdom. Förslaget om utbildning om KAM på vissa vårdutbildningar tillstyrkes därför. Förbundet är dock tveksamt beträffande den föreslagna omfattningen om 1-2 högskolepoäng. Något kortare omfattning med möjlighet till valbar kurs skulle kunna vara att föredra. Något som bör framhållas är att utbildningar om KAM ska ha ett tydligt vetenskapligt förhållningssätt.

Förslaget om att Socialstyrelsen ska ta fram ett eget utbildningsmaterial om KAM tillstyrkes också.

Allmänhetens tillgång till objektiv och saklig information om komplementär och alternativ vård behöver också förbättras. Vårdförbundet håller med om att det skulle kunna finnas information på 1177 Vårdguiden och på Konsumentverkets sida ”Hallå konsument”. Det är då viktigt att det tydligt framgår att det handlar om behandlingsmetoder som inte är i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.

Vårdförbundets synpunkter på förslagen i slutbetänkandet Komplementär och alternativ medicin och vård – ny lagstiftning (SOU 2019:28)

Allmänna synpunkter

Utredningen har på ett mycket bra sätt beskrivit behovet av en ny lagstiftning inom detta område. Den nuvarande regleringen är föråldrad och i stort behov av en översyn. Tyvärr har det, så som utredningen också beskriver, varit många utredningar tidigare och inga av deras förslag har lett till ny lagstiftning. Förbundets förhoppning är att det denna gång blir en ny reglering som klargör vad det är som gäller vid yrkesmässig utövning av komplementär och alternativ medicin och vård (KAM och KAV).

11.3 En ny lag

Vårdförbundet välkomnar förslaget om att bestämmelserna ska finnas i en egen lag, i stället för i två olika kapitel i patientsäkerhetslagen (2010:659). Patientsäkerhetslagen är också en lag som i huvudsak riktar sig till hälso- och sjukvården och hälso- och sjukvårdspersonalen, inte till utövare av KAM och KAV. En ny lag som samlar de bestämmelser som gäller vid utövande av KAM och KAV bidrar till en större tydlighet än idag. Om bestämmelserna trots förslaget ändå ska vara kvar i 5 kap. patientsäkerhetslagen, bör det finnas en tydlig hänvisning till straffbestämmelserna i 10 kap. i lagen.

11.4 Lagens tillämpningsområde

Vårdförbundet har inga synpunkter på omfattningen av lagens tillämpningsområde.

11.5 Förbud att behandla smittsamma sjukdomar

Vårdförbundet instämmer i att det ska vara förbjudet att behandla smittsamma sjukdomar som är anmälningspliktiga enligt smittskyddslagen (2004:168). Enligt förslaget ska det dock vara tillåtet att utreda smittsamma sjukdomar och lindra symtom som orsakas av smittsamma sjukdomar. Vårdförbundet är tveksamt till detta då det är av ett starkt allmänintresse att minska risken för spridning av smittsamma sjukdomar. Utredning av smittsamma sjukdomar och lindring av symtom bör förbehållas hälso- och sjukvården. Se mer nedan om symtomlindring.

11.6 Förbud att behandla allvarliga sjukdomar

Vårdförbundet instämmer i att dagens uppräkningslista av sjukdomar som inte får behandlas bör ersättas med ett generellt förbud om att behandla allvarliga sjukdomar. Däremot håller förbundet inte med om det andra av de två kriterierna för allvarliga sjukdomar. När det gäller kriteriet ”mycket omfattande funktionsnedsättning” bör ordet ”mycket” tas bort.

Även om förbundet är positivt till att ersätta dagens uppräkningslista av sjukdomar med ett generellt förbud avseende allvarliga sjukdomar kan förbundet se att det kan bli svårt för utövare av komplementär och alternativ vård (KAV) att bedöma när det är fråga om allvarlig sjukdom. Någon form av vägledning bör tas fram för underlätta bedömningen av när det är fråga om en allvarlig sjukdom som inte får behandlas.

Enligt förslaget ska symtomlindrande åtgärder vara tillåtna. Förbundet kan se att det kan vara svårt för utövare av KAM och KAV, som inte tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen, att bedöma skillnaden mellan behandlande och symtomlindrande åtgärder. Inom exempelvis psykiatrin innebär mycket av själva behandlingen symtomlindring. Motsvarande gäller även beträffande vissa fysiska sjukdomar och skador. Gränsdragningen mellan behandling och symtomlindring samt vad symtomlindrande åtgärder innebär, bör klargöras ytterligare. Det bör även tas fram en vägledning, riktlinjer eller liknande beträffande detta, framförallt beträffande symtomlindring vid allvarliga psykiska sjukdomar och psykiska tillstånd som kan jämföras med allvarlig sjukdom.

11.7 förbud att utreda och behandla sjukdomar i samband med graviditet och förlossning

Vårdförbundet instämmer att det bör vara förbjudet att utreda och behandla sjukdomar i samband med graviditet och förlossning.

Synpunkterna ovan beträffande symtomlindrande åtgärder gäller även här.

11.8 förbud att utreda och behandla barn för sjukdomar

Vårdförbundet instämmer också i att åldersgränsen för förbud om att utreda och behandla barn ska höjas från åtta till 15 år.

Synpunkterna ovan beträffande symtomlindrande åtgärder gäller även här.

11.9 förbud som avser vissa vårdmetoder

Vårdförbundet instämmer i de föreslagna förbuden avseende kirurgiska ingrepp, provtagningar, allmän bedövning och injektioner.

11.10 förbud som avser kontaktlinsutprovning samt rådgivning utan personlig undersökning

Vårdförbundet har inga synpunkter beträffande dessa delar.

11.11 bestämmelser om straff

Vårdförbundet instämmer i de föreslagna straffbestämmelserna. Särskilt positivt är att även oaktsamhet kriminaliseras och att bristande kunskap och erfarenhet inte friar från ansvar.

VÅRDFÖRBUNDET

Sineva Ribeiro
Förbundsordförande